

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

IV. Quid Logica docens & utens; & quomodo inter se distinguantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

traditione regularum & præceptorum, vel, melius, signorum à posteriori, ex quibus cognoscamus aliquid esse bonam definitionem, propositionem & argumentationem, moveat voluntatem ut intellectui potius imperet hunc actum habentem conformitatem cum dictis regulis & præceptis, vel, melius, signis, quam alium habentem difformitatem; idem dic proportionaliter de voce & re.

CCXXXIII. Probatur hæc Resolutio; quia non apparet, in quo alio commodius constitui possit, ergo, &c.

CCXXXIV. Obijcies, nusquam Logica demonstrat objectum suum materiale esse dirigibile; ergo dirigibilitas, &c. non est objectum formale sub quo Logica.

CCXXXV. Respondeo distinguendo antecedens, nusquam Logica expresse demonstrat objectum suum materiale esse dirigibile, concedo antecedens: implicite, nego antecedens: per hoc enim, quod definitiones, divisiones, &c. dirigat per regulas & præcepta sensu dato, satis demonstrat objectum suum materiale esse dirigibile. Adde Logicam solum de suo objecto quod & materiali aliquid demonstrare debere, non autem de suo objecto sub quo & formali, quale est dicta dirigibilitas.

D V B I V M III.

Quodnam sit objectum attributionis Logica.

Ante Resolutionem. Suppono ex insinuatibus supra objectum attributionis alicujus scientiæ, esse illud, ad quod cætera illius scientiæ prævia objecta ordinantur & referuntur; quod tamen ex communi pronuntiato, vel hominum beneplacito (quia id fundari non potest in natura objectorum, ut dubio 6° disputationis 2^a. vidimus) ad alterius scientiæ objectum, non referatur. Hoc supposito, sit

R E S O L U T I O.

CCXXXVII. **D**ico, objectum attributionis Logicae est Syllogismus perfectus.

CCXXXVIII. Probatur, quia illud est objectum attributionis alicujus scientiæ, ad quod cætera omnia, quæ in illa tractantur, referuntur & ordinantur; sed Syllogismus perfectus est talis respectu Logicae; ergo, &c. probatur minor, quia definitio ad propositionem, propositio ad argumentationem perfectam, sive Syllogismum ordinatur, ergo, &c. CCXXXIX. Confirmatur 1°, si objectum attributionis Logicae aliquid aliud esset, maxime esset, vel Syllogismus probabilis sive opinio, vel scientificus sive demonstratio: sed neutrum ex his esse potest; ergo, &c. Probatur minor, cur enim demonstratio potius quam opinio, aut è contrà? neque enim opinio ordinatur ad demonstrationem ut pars illius, neque è contrà demonstratio ad opinionem; neque cognitio opinionis plus juvat ad cognitionem demonstrationis, quam cognitio demonstrationis ad cognitionem opinionis, ergo, &c.

CCXL. Confirmatur 2°. Syllogismus perfectus comprehendit demonstrationem & opinionem; sed quidquid in Logica tractatur ad alterutram (saltem ex communi pronuntiato, & beneplacito Philosophorum) ultimum ordinatur, ergo, &c.

CCXLI. Adde per Syllogismum perfectum nos hic intelligere, non Syllogismum perfectum in communi, quia ille ut sic, non est operabilis, prout debet esse objectum Logicae, præsertim attributio-

nis; sed omnes in individuo, quos importat Syllogismus perfectus ex parte objecti, non quidem ut distincte cognitos, prout in tali & tali materia exerceri possunt, quia ut sic ad alias scientias particulares pertinent; sed indifferenter quatenus in hac, vel illa materia exerceri possunt; vel potius, quatenus Syllogismos perfectos ex qualibet materia.

D V B I V M IV.

Quid Logica docens & utens; & quomodo inter se distinguantur.

R E S O L U T I O I.

CCXLI. **D**ico 1°. Logica docens actualis, est actus, quo cognoscuntur regulae & præcepta bene differendi, id est, actus, quo cognoscitur modus bonæ divisionis, definitionis, demonstrationis, &c. formandæ: habitualis verò est habitus ex tali actu relictus inclinans ad similes actus.

CCXLII. Adde Logicam docentem ab aliis dici avulsam; quia sistit in sola contemplatione præceptorum & regularum, cum avulsione à certa materia, id est, abstrahendo à materia determinata, in qua ad definitionem, divisionem, argumentationem, &c. applicentur.

R E S O L U T I O II.

CCXLIV. **D**ico 2°. Logica utens actualis, est actus utens applicans & exercens illa præcepta & regulas in certa materia: habitualis verò est habitus ex tali actu relictus inclinans ad similes actus utens.

CCXLV. Adde 1°. Logicam utentem actualem ab aliis dici conjunctam; quia præcepta Logicae docentis actualis conjungit & applicat certæ cuidam materiæ, v.g. Physicæ, Metaphysicæ, &c.

CCXLVI. Adde 2°. Logicam utentem actualem subdividi in utentem activè, & utentem passivè: utens activè est ipsa Logica docens actualis, ut actu movens voluntatem ad imperandum potius productionem actus conformis regulis & præceptis, quæ tradit, quam difformis. Utens passivè est quivis actus directus ab utente activè, sive quælibet definitio, divisio, argumentatio, &c. facta cum reflexione ad regulas & præcepta Logicae docentis; undè quælibet alia definitio, divisio, &c. sine hac reflexione & vi solius ingenii facta, non est Logica artificialis (de qua hic) utens passivè, sed naturalis, de qua aliquid infra. Hinc

CCXLVII. Colliges omnes actus etiam aliarum quarumcumque scientiarum rectè dici Logicas partiales utens passivè, & consequenter omnes illas simul sumptas esse unam Logicam artificialem, utentem passivè totalem; quod verò P. Arriaga hic dicit illas non debere dici Logicam utentem, sed Logicam utentes, quia non sunt Logica; verum est de Logica utente activè, falsum de Logica utente passivè; nam Logica utens passivè, idem est, quod Logica docta, directa, &c. sive idem, quod actus per Logicam docentem directi, & utentem activè ad usum redacti, quod optimè convenit illis scientiis, ut consideranti patebit.

R E S O L U T I O III.

CCXLVIII. **D**ico 3°. Logica docens actualis ab utente activè sumpta, non distinguitur realiter, sed solo connotato.

CCXLIX. Probatur 1^a pars, quia nihil evincit talem distinctionem, ut argumentorum solutione

patebit; siquidem unus & idem actus, sub diversa consideratione, potest fungi munere Logicae docentis actualis, in quantum scilicet cognitio regularum & præceptorum bene differendi, & Logicae activæ utentis, in quantum scilicet actu movens voluntatem ad imperandum potius productionem actus conformis regulis & præceptis suis sive sibi, quàm difformis, ergo, &c.

ccl. Probatur 2ª pars, quia ille quidem actus, qui cognoscit præcepta & regulas, si ibi sistat, est Logica docens actualis, si verò illa applicet certæ cuidam materiæ, sive si actu moveat voluntatem, &c. est Logica utens activæ; sed tota istarum Logicarum distinctio in eo est, quod utens activæ connotet exercitium, quod non connotat docens actualis, ut patet, ergo solo cōnotato distinguuntur.

ccl. Objicies tamen, datur docens actualis sine utente activæ, ergo distinguuntur realiter: antecedens patet à simili ex aliis: sicut enim datur ars docens actu tantum, sine arte utente actu, ut in eo, qui rancus factus est, ita & Logica, &c.

ccl. Respondeo distinguendo antecedens; datur docens sine utente activæ, secundum quod utens activæ connotat in obliquo, concedo antecedens; secundum quod importat in recto, nego antecedens; hoc autem solum est distinguere connotato: ad probationem antecedentis similiter distingue, & adde esse disparitatem inter Logicam & cantum, seu artem docendi cantum; nam in Logica, docens & utens activæ pertinent ad eandem potentiam, intellectum scilicet; in cantu verò, docens quidem ad intellectum, sed utens ad potentiam vociferativam pertinet, quæ, cum possit habere specialem difficultatem in voce proferenda, distinctam ab ea, quæ est in intellectu, fit, quod possit cantus docens distinguere realiter à cantu utente activæ.

RESOLUTIO IV.

ccl. Ico 4°. Logica utens passivè ab utente activæ & docente actuali distinguitur plerumque realiter, interdum connotato tantum.

ccl. Probatur 1ª pars, quia Logica utens passivè plerumque est actus alterius scientiæ directus, utens verò activæ & docens actualis est dirigens; sed actus directus alterius scientiæ, & dirigens, distinguuntur realiter, non secus ac ipsæ diversæ scientiæ & diversi habitus, à quibus adæquatè producuntur, ergo, &c.

ccl. Confirmatur, ubi sunt diversæ difficultates superandæ, requiruntur diversi habitus & actus; sed alia est difficultas superanda in objecto Logicae docentis actualis & utentis activæ, alia in objecto utentis passivè, si alterius scientiæ, quàm Logicae; ergo, &c.

ccl. Probatur 2^a pars, quia idem actus potest esse directus unius cognitionis Logicae, ut v. g. actus definitionis à Logica docente definitionem debere constare genere & differentiâ, & dirigens respectu demonstrationis, quæ constare potest & dirigi definitione, ergo.

D V B I V M V.

An Logica sit propriè dicta scientia, eaque practica, an speculativa.

Ante Resolutionem

ccl. Suppono 1°. Logicam utentem activæ, ut utentem activæ formaliter non esse scien-

tiam, quia ut sic nullas habet demonstrationes; sed est mera applicatio Logicae docentis actualis ad exercitium; nec ulla conclusiones scientificas ut talis elicit, quod ad scientiam necessarium est.

ccl. Suppono 2°. ad hoc, ut aliqua disciplina denominetur scientia, sufficere, quod per se ordinetur ad aliquid demonstrandum de suo objecto, etiam per accidens nonnullas conclusiones autoritatis humanæ, ut Philosophorum, probabiles & controversas includat; alioqui vix ulla esset scientia, cum omnes scientiæ tales conclusiones includant, ut constat ex tot opinione in his diversitate, quæ, non obstantibus summi ingenii viris, qui intra tot sæcula cōposuerunt, non cessat.

ccl. Suppono 3°. eodem jure, ad hoc, ut aliqua scientia denominetur practica, sufficere, quod per se regulas & præcepta tradat de formando suo objecto, etiam aliquas conclusiones speculativas includat; ut ex illis moveatur ad formandas practicas; & sic ordinetur ad praxim dictam. Unde è nostris eximius P. Bacho in 1° Prologi. q. 4. art. 2. §. 3. v. 2. rum est quod habitus dirigens, & utens, & faciens objectum (quod est opus) est practicus; & infradirigere ad operationem (sub qua §. 1. comprehendit intellectualem) bonam, pertinet ad habitum practicum. His suppositis, fit

RESOLUTIO I.

ccl. Ico 1°. Logica est scientia propriè dicta.

ccl. Probatur, quia de suo objecto aliquid demonstrat, ut quod definitio sit notior definitio hoc modo, omnis oratio naturam rei explicans est notior explicato; sed definitio est talis, & definitum explicatum; ergo definitio est notior definitio. Item quod demonstratio sit scientia hoc modo, omnis syllogismus, &c.

ccl. Confirmatur ex Aristotele lib. 1°. Prior. c. 10. ubi agit de pertinentibus ad Logicam, & tamè dicit se egisse de scientia demonstrativa, ergo, &c.

ccl. Objicies tamè ex eodem lib. 2°. Metaph. cap. 3°. absurdum est simul querere scientiam & modum sciendi, per quem intelligit Logicam, & rectè, quia est instrumentum sciendi alias scientias: item enumerans scientias, omittit Logicam, ergo, &c.

ccl. Respondeo Aristotelem per scientiam intelligere distinctam à Logica, ita ut velit absurdum esse querere Physicam v. g. Medicinam, &c. sine Logica; quia hæc ad illas acquirendas valdè faciliat, ut dubio sequenti videbimus; quod verò enumerans scientias, Logicam omittit, est argumentum autoritatis negatæ, quod nihil concludit; vel dic, solas scientias speculativas ibi enumerare.

ccl. Adde non magis ob stare, quod Logica sit modus & instrumentum sciendi, ad hoc, ut sit scientia; quàm ob stet malleum esse malleum, & simul mallei faciendi instrumentum: Logica enim solum est modus sciendi alias scientias, vel seipsam secundum diversas sui partes, in quo nullum absurdum.

QVÆSTIVNCVLA I.

An Logica sit ars.

ccl. Respondeo affirmativè; sive per artem intelligatur actus dictans aliquid faciendum, quomodo est docens; sive intelligatur operatio aliqua externa relinquens opus externum post se, ut ædificatio, quomodo est in definitione, argumentatione vocali, &c. utens passivè; sive actus intellectus dictans tale opus faciendum, quomodo etiam est docens activæ.

QVÆ-